FIL-QORTI KRIMINALI

Onor. Imħallef Dr. Aaron M. Bugeja M.A. (Law), LL.D. (melit)

Illum 28 ta' Marzu 2023

Att t'akkuża numru 9/2022 fl-ismijiet:

Ir-Repubblika ta' Malta
vs.
Josef MAJRI

Il-Qorti,

1. Rat l-att ta' akkuża miġjuba fil-konfront ta' **Josef MAJRI** ta' 26 sena iben Mohsen Ben Kaddoura u Gizelle xebba Schembri imwieled Pieta' fit-23 ta' Marzu 1997 residenti 219 Dove Court, Flat 4, Triq San Anard, Tarxien u detentur tal-karta tal-identita' bin-numru: 125797M li ġie akkużat talli:

<u>L-EWWEL (1) KAP</u>

Pussess tad-droga Cannabis mhux intiża għall-użu esklussiv tal-akkużat

Illi għal ħabta ta' Ottubru tas-sena elfejn u dsatax (2019) l-pulizija tal-Iskwadra ta' kontra d-Droga kienet qed tindaga fuq informazzjoni dwar traffikar ta' droga biex tieħu dawk il-miżuri xierqa u fil-ħin opportun. Illi propju nhar it-tnejn u għoxrin (22) ta' Ottubru tas-sena elfejn u dsatax (2019) il-pulizija ntensifikat l-

investigazzjoni tagħha fuq l-akkużat **Josef Majri** fuq suspett raġonevoli li seta kien involut f'din l-attivita' illeċita b'dana li seta kien fil-pussess ta' droga għal fini ta' traffikar. Illi fuq tali suspett, l-Ispettur inkarigata minn din l-investigazzjoni tat struzzjonijiet lill-uffiċjali tagħha biex isegwu l-movimenti tiegħu u jipproċedu skont l-iżvolġiment tar-riżultanzi.

Illi in segwitu ta' tali sorveljanza l-akkużat **Josef Majri** ġie nnutat isuq vettura tal-għamla Toyota Vitz ta' kulur silver bin-numru tar-reġistrazzjoni GBD 907 b'ċertu feloċita' lejn id-direzzjoni tax-Xgħajra fejn ħin minnhom deher dieħel ġewwa kumpless ta' garaxxijiet, senjatament immarkat bin-numru disgħa u ħamsin (59), fi Triq Carmelo Ritchie. Illi meta ftit tal-minuti wara l-istess akkużat tfaċċa ħiereġ mill-imsemmi kumpless bl-imsemmija vettura l-pulizija ddeċidiet li twaqqfu għal aktar stħarriġ. Illi mit-tfittxija li saret kemm fuqu kif ukoll fil-vettura, fejn f'din tal-aħħar ġie nnutat li mal-art, preċiżament fil-parti ta' quddiem tan-naħa tal-passiġġier, kien hemm żewġ boroż tal-plastik trasparenti mdaqqsin mimlija b'sustanza ħadranija suspettata droga kannabis. Illi l-imsemmija boroż kienu magħluqa u mgeżwrin b'tape wiesgħa kannella. Illi apparti din is-sustanza l-pulizija elevat ukoll telefon ċellulari żgħir tal-għamla Nokia, ammont ta' flus kontanti kif ukoll ċavetta li kienet waħedha, liema ċavetta skont l-akkużat innifsu kienet tiftaħ garaxx li kien sitwat fil-kumpless li kien ħiereġ minnu meta twaqqaf.

Illi in segwitu ta' din l-informazzjoni l-pulizija aċċediet f'dan il-kumpless bl-akkużat jindika l-garaxx bin-numru tmintax (18). Illi mit-tfittxija ulterjuri li saret f'dan il-garaxx il-pulizija elevat borża sewda mdaqqsa li fiha kien hemm tlett pakketti oħra simili għal dawk li ġew elevati ftit qabel mill-vettura, b'dawn tal-aħħar ikunu ppakkjati bl-istess mod u stil ta' tape bħall-boroż l-oħra elevati minn ġewwa l-vettura.

Illi minn eżamijiet u analiżi ulterjuri kondotti mill-espert tal-Qorti, maħtur fl-Inkjesta bħala Spiżjar forensiku, irriżulta li s-sustanza li ġiet elevata mill-vettura u l-garaxx rispettivament kienet pożittiva għas-sustanza kkontrollata tal-Cannabis. Illi bħala ammonti rriżulta li, fil-vettura kien hemm tlett (3) kilogrammi u fil-garaxx kien hemm sitt (6) kilogrammi oħra, b'kollox il-pulizija elevat disa' (9) kilogrammi bil-persentaġġ medju ta' Cannabinoid fil-materjal ikun ta' erbgħa fil-mija (4%), b'valur fis-suq ta' ċirka mija u wieħed u sebgħin elf (171,000) ewro. Illi l-akkużat kien fil-pussess tal-imsemmija droga bl-intiża li tiġi ttraffikata hawn Malta.

Illi d-droga cannabis hija regolata taħt l-Ordinanza dwar il-Mediċini Perikolużi.

Illi tenut kont taċ-ċirkostanzi tal-każ kif ukoll l-ammont innifsu tad-droga li nstabet fil-pussess tal-akkużat juru li tali droga ma' kinitx intiża għall-użu esklużżiv tiegħu;

Illi l-akkużat **Josef Majri** ma kienx fil-pussess ta' awtorizazzjoni jew liċenzja maħruġa mill-Liġi li tippermettilu jkollu fil-pussess tiegħu din id-droga;

Illi b'għemilu l-akkużat **Josef Majri** sar ħati talli, kellu fil-pussess tiegħu d-droga Cannabis meta ma kienx fil-pussess ta' awtorizazzjoni għall-importazzjoni jew esportazzjoni maħruġa mit-tabib prinċipali tal-ġvern skont id-dispożizzjonijiet tat-Taqsima sitta (VI) tal-Ordinanza dwar il-Mediċini Perikolużi, u mingħajr ma kellu liċenzja jew xort'oħra awtorizzat li jimmanifattura l-imsemmija droga, u mingħajr ma kellu liċenzja li jipprokura l-istess droga, u ma kienx b'xi mod ieħor bil-liċenzja mogħtija mill-Ministru responsabbli għas-Saħħa u mingħajr ma kien awtorizzat bir-Regoli tal-Liġi Sussidjarja 101.02 għall-Kontroll Intern tad-Drogi Perikolużi jew minn xi awtorita' apposta mogħtija mill-Ministru responsabbli għas-Saħħa li jkollu l-imsemmija droga, dik id-droga ma ġietx fornita lilu għall-użu

tagħha skont riċetta kif provdut fl-imsemmija Regoli, b'dana li r-reat sar taħt ċirkostanzi **li juru li dan il-pussess ma' kienx għall-użu esklużżiv tiegħu**;

Għaldaqstant l-Avukat Ġenerali, f'isem ir-Repubblika ta' Malta, in vista tas-suespost u taċ-ċirkostanzi kollha hemmhekk imsemmija, jakkuża lill-akkużat **Josef Majri** ħati talli kellu fil-pussess tiegħu d-droga Cannabis meta ma kienx fil-pussess ta' awtorizazzjoni għall-importazzjoni jew esportazzjoni maħruġa mit-tabib prinċipali tal-ġvern **f'ċirkostanzi li juru li dan il-pussess ma' kienx għall-użu esklużżiv tiegħu,** dana bi ksur tad-dispożizzjonijiet tal-Ordinanza dwar il-Mediċini Perikolużi;

u jitlob li jingħamel skont il-liġi kontra l-akkużat **Josef Majri** u illi jiġi kkundannat għal piena ta' priġunerija għal għomru u l-konfiska favur il-gvern tal-oġġetti li servew sabiex isir id-delitt kif ukoll ta' kull flejjes jew propjeta' mobbli u mmobli oħra tiegħu hekk misjub ħati skont dak li hemm u jintqal fl-**artikoli 2**, **8**(d), **13, 14, 22**(1)(a)(2)(a)(i) (3A)(a)(b)(ċ)(d), **22**(9) u **26** tal-**Ordinanza Dwar il-Mediċini Perikolużi**, **Kapitolu 101** tal-liġijiet ta' Malta u r-regola **9** tal-**liġi sussidjarja 101.02** u fl-**artikoli 23** u **533** tal-**Kodiċi Kriminali**, **Kapitolu 9** tal-liġijiet ta' Malta jew għal kull piena oħra li tista' skont il-liġi tingħata għall-ħtija tal-akkużat **Josef Majri**.

<u>IT-TIENI (2) KAP</u>

Sewqan ta' vettura mingħajr liċenzja

Illi fil-kuntest taċ-ċirkostanzi u żmien kif indikat fl-ewwel Kap ta' dan l-att ta' Akkuża u cioe nhar it-tnejn u għoxrin (22) ta' Ottubru tas-sena elfejn u dsatax (2019) l-akkużat **Josef Majri** twaqqaf mill-pulizija tal-Iskwarda ta' kontra d-drogi waqt li kien qed isuq vettura tal-għamla Toyota Vitz ta' kulur silver bin-numru tar-reġistrazzjoni GBD 907, liema vettura jirriżulta li tappartjeni lil terza persuna, senjatament it-tfajla tiegħu Kayliegh Cassar. Illi

mir-riċerka li saret fuq l-akkużat irriżulta li f'dak il-perjodu ma kellux liċenzja tas-sewqan.

Illi b'għemilu l-akkużat **Josef Majri** sar ħati talli, nhar it-tnejn u għoxrin (22) ta' Ottubru tas-sena elfejn u dsatax (2019) saq vettura tal-għamla Toyota Vitz ta' kulur silver bin-numru tar-reġistrazzjoni GBD 907 fil-limiti tax-Xgħajra mingħajr ma kellu liċenzja tas-sewqan.

Għaldaqstant l-Avukat Ġenerali f'isem ir-Repubblika ta' Malta, in vista tas-suespost u taċ-ċirkostanzi kollha hemmhekk imsemmija, jakkuża lill-imsemmi akkużat **Josef Majri** ħati talli nhar it-tnejn u għoxrin (22) ta' Ottubru tas-sena elfejn u dsatax (2019) saq vettura meta ma kellux liċenzja tas-sewqan u dana bi ksur tad-dispożizzjonijiet tal-Ordinanza dwar ir-Regolamenti tat-Traffiku;

u jitlob li jingħamel skont il-liġi kontra l-akkużat **Josef Majri** u li jiġi kkundannat għal piena ta' tlett xhur priġunerja jew multa ta' mitejn u tnejn u tletin euro u erbgħa u disgħin (232.94) ċenteżmu hekk misjub ħati skont dak li hemm u jintqal fl-**artikolu 15**(1)(a) tal-**Ordinanza Dwar Ir-Regolamenti Tat-Traffiku**, **Kapitolu 65** tal-liġijiet ta' Malta jew għal kull piena oħra li tista' skont il-liġi tingħata għall-ħtija tal-imsemmi akkużat **Josef Majri.**

<u>IT-TIELET (3) KAP</u>

Użu ta' vettura mingħajr polza tal-assigurazzjoni kontra r-riskji ta' terzi

Illi fil-kuntest taċ-ċirkostanzi u żmien kif indikati fiż-żewġ Kapi ta' dan l-att ta' Akkuża u cioe nhar it-tnejn u għoxrin (22) ta' Ottubru tas-sena elfejn u dsatax (2019) għalkemm fl-imsemmija data l-akkużat **Josef Majri** kien qed jagħmel użu minn vettura bil-mutur tal-għamla Toyota Vitz ta' kulur silver bin-numru tar-

reġistrazzjoni GBD 907 fil-limiti tax-Xgħajra, ma kienx kopert b'liċenzja tas-sewqan b'dana li ġaladarba ma kellux liċenzja li jsuq vettura fi triq wisq aktar kellu fis-seħħ polza ta' assigurazzjoni dwar ir-riskji ta' terzi persuni.

Illi b'għemilu l-akkużat **Josef Majri** sar ħati talli, nhar it-tnejn u għoxrin (22) ta' Ottubru tas-sena elfejn u dsatax (2019) għamel użu minn vettura tal-għamla Toyota Vitz ta' kulur silver bin-numru tar-reġistrazzjoni GBD 907 fil-limiti tax-Xgħajra mingħajr ma kien kopert b'polza ta' assigurazzjoni dwar ir-riskji ta' terzi persuni, u dana bi ksur tad-dispożizzjonijiet tal-Ordinanza dwar l-assigurazzjoni ta' vetturi bil-mutur għar-riskji ta' terzi persuni.

Għaldaqstant l-Avukat Ġenerali f'isem ir-Repubblika ta' Malta, in vista tas-suespost u taċ-ċirkostanzi kollha hemmhekk imsemmija, jakkuża lill-imsemmi akkużat **Josef Majri** ħati talli nhar it-tnejn u għoxrin (22) ta' Ottubru tas-sena elfejn u dsatax (2019) għamel użu minn vettura bil-mutur meta ma kienx kopert b'polza ta' assigurazzjoni dwar ir-riskji ta' terzi persuni, u dan bi ksur tad-dispożizzjonijiet tal-Ordinanza dwar l-assigurazzjoni ta' vetturi bil-mutur għar-riskji ta' terzi persuni;

u jitlob li jingħamel skont il-liġi kontra l-akkużat **Josef Majri** u li jiġi kkundannat għal piena ta' tlett xhur priġunerja kif ukoll multa ta' mhux anqas minn elfejn, tliet mija u disgħa u għoxrin euro u sebgħa u tletin ċenteżmu (€2,329.37) iżda mhux iżjed minn erbat elef, sitt mija u tmienja u ħamsin euro u ħamsa u sebgħin ċenteżmu (€4,658.75) hekk misjub ħati skont dak li hemm u jintqal fl-**artikolu 3**(1)(1A)(1B)(2)(a) tal-**Ordinanza Dwar Assigurazzjoni ta' Vetturi Bil-Mutur Għar-Riskji ta' Terzi Persuni**, **Kapitolu 104** tal-liġijiet ta' Malta jew għal kull piena oħra li tista' skont il-liġi tingħata għall-ħtija tal-imsemmi akkużat **Josef Majri.**

2. Rat in-nota tal-eċċezzjonijiet preliminari ppreżentata mill-akkużat MAJRI nhar id-9 ta' Ġunju 2022 fejn huwa eċċepixxa s-segwenti:

1. Illi l-proċedura kollha tal-kumpilazzjoni hija nulla, u dan peress illi kif jirriżulta minn l-atti proċesswali, is-sustanza tax-xhieda, filwaqt li suppost ittieħdet b'mezzi elettrono-manjetiċi hekk kif jipprovdi l-Att Dwar ir-Reġistrazzjoni Elettro-Manjetċi ta' Proċedimenti, ix-xhieda kollha ġiet xorta reġistrata b'mezzi diġitali;

2. Illi din l-Onorabbli Qorti għandha tordna l-isfilz tad-dokumenti konsistenti fi droga cannabis, u dan flimkien mal-isfilz tar-relazzjonijiet kollha relatati magħhom u dan stante li mhux biss ma ġiex segwit dak rikjest mill-Avviż Legali 121/2002 tal-Kap 9, (li jistipula illi a tenur tal-Artikolu 669 (2) tal-Kap 9 ir-Reġistratur tal-Qrati Kriminali, bl-approvazzjoni tal-Ministru tal-Ġustizzja u Gvern Lokali, innomina lid-Direttur tas-Saħħa sabiex iżomm f'ismu l-medicinali perikoluzi meta dawn inżammu taħt il-kustodja tad-Direttur tal-Qrati), illi talli tali inosservanza tagħti lok ukoll għal difett proċedurali serju dwar il-kontinwita' ta' evidenza li allura hija ukoll difettuża;

3. Illi din l-Onorabbli Qorti għandha tordna l-isfilz tad-depozizjoni tax-xhud Mario Bugeja (a fol 37 et seq tal-atti proċesswali) u dan peress illi d-depozizzjoni tax-xhieda tiegħu hija kompletament u biss, hearsay evidence, konsegwentement mhux ammissibli skond il-liġi; u

4. Illi din l-Onorabbli Qorti għandha tordna l-isfilz tax-xhieda ta' Tiziana Sultana, (a fol 43 et seq tal-atti proċesswali) u dan peress illi x-xhieda tagħha hija kompletament u esklussivament, hearsay evidence u konsegwentement mhux ammissibli skond il-liġi;

5. L-isfilz tar-rapport tal-espert nominat mill-Qorti fl-inkjesta, Gilbert Mercieca, u dan peress illi minkejja illi fir-rapport preżentata minnu (fol 239 et seq), huwa jiddikjara illi dawn l-eżebiti ġew mhoddija lilu minn Dr. Marisa Cassar in kwantu għad-dokumenti senjalati 19 CHT 201 A, 19 CHT 205 u 19 CHT 206 u inkwantu għad-Dokument DA 174/207, mingħand l-Spettur Justine Grech, ma jeżisti l-ebda dokument jew evidenza oħra li turi illi effettivament kienu l-Spettur Grech u Dr. Cassar li għaddewlu dawn il-dokumenti konsistenti f'evidence bags li jikkontjenu s-sustanza suspetatta illegali u evidence bag issiġilata. Illi għalhekk hemm difett f'dik li hija chain of custody u chain of evidence;

6. Illi di piu, r-rapport tal-espert Gilbert Mercieca, għandu jigi sfilzat ukoll stante ma għandu l-ebda rizultati xjentifiċi annessi miegħu, li fuqhom ibbaża l-konkluzjonijiet tiegħu;

3. Semgħet it-trattazzjoni tal-partijiet relattivament għal dawn l-eċċezzjonijiet preliminari;

Ikkunsidrat

4. Għal dak li jirrigwarda **l-ewwel eċċezzjoni** l-akkużat qiegħed jippretendi li l-atti tal-kumpilazzjoni jiġu dikjarati nulli u dan peress li kif jirriżulta mill-atti proċesswali, is-sustanza tax-xhieda suppost ittieħdet b'mezzi elettromanjetiċi hekk kif jipprovdi l-Att dwar ir-Reġistrazzjoni Elettro-Manjetika ta' Proċedimenti, iżda x-xhieda kollha ġiet reġistrata b'mezzi diġitali.

5. L-Artikolu 3(1) tal-Kapitolu 284 tal-Liġijiet ta' Malta jgħid:

> Minkejja kull disposizzjoni f'xi liġi oħra, kull qorti **tista'**[1] tordna li l-proċedimenti tagħha jew xi parti minnhom jiġu reġistrati b'mezzi elettro-manjetiċi.

6. Minn dan jirriżulta li huwa fakultattiv fuq il-Qorti, fi stadju ta' kumpilazzjoni, li tordna li l-proċedimenti jew parti minnhom jiġu reġistrati bl-użu ta' mezzi elettro-manjetiċi. Il-Liġi tħalli fid-diskrezzjoni tal-Qorti kif ix-xiehda tax-xhieda tiġi reġistrata. Tista' tuża mezzi elettromanjetiċi, daqskemm tista' tuża mezzi oħra li l-Qorti jidhrilha xierqa u idoneji li jiġu użati għal dak l-għan. Dan huwa wkoll rifless fl-artikolu 390(6) tal-Kodiċi Kriminali li jgħid:

> (6) Il-qorti **tista'**,[2] wara li tqis iċ-ċirkostanzi tal-każ, *ex officio*, tordna li t-tweġibiet mogħtija mix-xhud, jew is-sustanza tagħhom, jittieħdu bl-istenografija minn stenografi maħturin għal hekk jew jiġu reġistrati b'mezzi elettromanjetiċi. In-noti tal-istenografat għandhom jittieħdu b'linka li ma titħassarx u jkunu iffirmati fuq kull paġna mill-istenografi u flimkien mat-traskrizzjoni għandhom, fl-oriġinal, jidħlu fl-atti tal-kawża. Ir-reġistrazzjoni elettromanjetika għandha tiġi traskritta taħt id-direzzjoni tar-reġistratur u t-traskrizzjoni għandha tidħol fl-atti tal-kawża. F'kull każ, it-traskrizzjoni tista' tkun miktuba bl-idejn jew bit-typewriter u għandha tinqara lix-xhud, matul is-seduta jew wara, mir-reġistratur li għandu jniżżel nota ta' dak il-qari fit-tarf tat-traskrizzjoni.

7. Anke hawn hija diskrezzjonarja fuq il-Qorti li tara x'mezzi tuża biex tassigura li t-tweġibiet tax-xiehda jew is-sustanza tagħhom jiġu ridotti f'kitba. Il-Qorti **<u>tista'</u>** anke ex officio tordna li x-xiehda tittieħed bil-mezz ta' stenografi jew b'mezzi elettromanjetiċi skont

[1] Enfasi ta' din il-Qorti.
[2] Idem.

dan is-sub-artikolu u d-disposizzjonijiet tal-Kapitolu 284 tal-Liġijiet ta' Malta.

8. Minn dan jitnislu żewġ punti:
   (a) il-Qorti mhix marbuta li tuża biss dawk il-mezzi u
   (b) il-Liġi ma tippreskrivi ebda sanzjoni f'każ li l-Qorti ma tirrikorrix għal dawn il-mezzi jew jekk tagħżel li tirrikorri għal dawn il-mezzi tispiċċa tagħżel li tadotta mezzi oħra.

9. Kif tgħid sewwa d-Difiża, illum hemm mezzi oħra li l-Qrati qegħdin jużaw, in primis mezzi elettroniċi li, mal-ewwel daqqa t'għajn ma humiex dawk indikati fil-Kapitolu 284 tal-Liġijiet ta' Malta jew l-artikoli 390(6) tal-Kodiċi Kriminali. Iżda kif intqal iżjed il-fuq, l-għażla tal-mezzi li tista tirrikorri għalihom il-Qorti biex tirreġistra xiehda u tittraskrivi tali xiehda reġistrata, mhix marbuta biss ma dawk l-għażliet li ssemmi l-Liġi, ġaladarba il-Qorti tista' tirrikorri għal xi wieħed minn dawk il-mezzi. L-għażla tal-mezzi elettroniċi għar-reġistrazzjoni u traskrizzjoni u l-eventwali stampar jew skennjar ta' xiehda u dokumenti, hija l-għażla leġittima li l-Qorti tista' tirrikorri għaliha mingħajr pero ma tkun qegħda tikser dak dispost mill-artikolu 390 tal-Kodiċi Kriminali jew id-disposizzjonijiet tal-Kapitolu 284 tal-Liġijiet ta' Malta. Iżda minkejja dan, il-Qorti tista' xorta tirrikorri għal mezzi ta' reġistrazzjoni u traskrizzjoni oħra – anke dawk li ma humiex imsemmija espressament fil-Liġi – dment li jwaslu għall-istess riżultat stante li l-għażla tal-istenografi jew typewriter jew bl-idejn jew b'mezzi elettromanjetiċi hija sempliċi għażla mogħtija lil Qorti minn fost opzjonijiet disponibbli minn żmien għal żmien. Ir-raġuni hi li l-Leġislatur ħalla l-bieb miftuh għal mezzi li jkunu eżistenti fil-preżent, iżda wkoll għal dawk li jkunu disponibbli fil-ġejjieni grazzi għall-iżviluppi teknoloġiċi. L-importanti għall-Leġislatur huwa li l-Qorti żżomm rendikont reġistrat u traskritt tax-xiehda tax-xhieda b'mod li jkun fidil, korrett u preċiż.

10. Apparti minn hekk ġaladarba s-setgħa msemmija mill-artikolu 390 tal-Kodiċi Kriminali jew id-disposizzjonijiet tal-Kapitolu 284 tal-Liġijiet ta' Malta hi setgħa fakultattiva, in-nuqqas li l-Qorti teżerċita dik is-setgħa, ma ġġibx il-konsegwenza tan-nullita tal-kumpilazzjoni jew dik il-parti tax-xhieda li ma ġietx reġistrata bl-użu ta' tali mezzi u dan kif qiegħed jippretendi l-akkużat f'dan l-istadju.

11. Dan huwa wkoll in linja ma' dak li stqarret ukoll il-Qorti Kriminali fil-kawża **Ir-Repubblika ta' Malta vs. George**

Degiorgio, deċiża nhar it-30 ta' Ottubru 2020 fejn intqal is-segwenti:

> Minkejja kull disposizzjoni f'xi liġi oħra, kull qorti tista' tordna li l-proċedimenti tagħha jew xi parti minnhom jiġu reġistrati b'mezzi elettro-manjetiċi."
>
> Dan ifisser illi l-Qorti **ma hijiex marbuta** illi taghmel registrazzjoni tal-procediment li jkun qed isir quddiemha u li sussegwentement dawn jigu traskritti u ghalhekk tista' tirregistra kull haga li jsir matul l-udjenza bil-miktub, kif fil-fatt sehh f'dan il-kaz..

12. Minbarra dan, il-Liġi ma tippreskrivix il-piena tan-nullita tal-atti kumpilatorji fil-każ li l-Qorti tal-Maġistrati ma timxix mal-artikolu 390(6) tal-Kodiċi Kriminali jew tal-Kapitolu 284 tal-Liġijiet ta' Malta. L-anqas ma tipprovdi għal xi konsegwenza partikolari fil-każ li l-Qorti tal-Maġistrati ma tirrikorrix għal dawn il-mezzi jew jekk tagħżel li tirrikorri għal dawn il-mezzi tispiċċa tagħżel li tadotta mezzi oħra biex bihom tirreġistra u tittraskrivi x-xiehda. L-anqas ma din il-Qorti tqis li għandha tikkommina nullita fl-atti kompilatorji fil-każ fejn dik il-Qorti tkun effettivament eżerċitat id-diskrezzjoni li tirreġistra u tittraskrivi bil-mezz imsemmi fil-Kapitolu 284 tal-Liġijiet ta' Malta iżda li mbagħad wara tirrikorri għal mezzi differenti minn dawk previsti u dan peress li f'dan il-każ, ir-riżultat milħuq mill-Qorti tal-Maġistrati, għalkemm b'mezzi differenti minn dawk previsti mill-Liġi u għall-bidu magħżula mill-Qorti, xorta waħda produċew ir-riżultat li trid il-Liġi. Wara kollox l-anqas hemm Liġi li tipprojbixxi lill-Qorti li, wara li tkun għażlet il-mezz għar-reġistrazzjoni u traskrizzjoni tax-xiehda wara tbiddel dak il-mezz magħżul minnha għall-fini tar-reġistrazzjoni u traskrizzjoni tax-xiehda.

13. Għaldaqstant filwaqt li din il-Qorti taqbel mad-Difiża li l-Leġislatur imissu li jkun iżjed attent u viġilanti b'mod attiv u proattiv f'dak li jirrigwarda t-tibdiliet li jkunu jeħtieġu li jsiru lill-Kodiċi Kriminali u liġijiet oħra ta' indoli proċedurali minn żmien għal żmien biex dejjem tiġi assikurata iżjed kjarezza u preċiżjoni fit-twettieq tal-obbligi ġudizzjarji tal-Qrati, mill-banda l-oħra ma taqbilx mad-Difiża li n-nuqqas lamentat minnha fl-ewwel eċċezzjoni għandu jwassal għan-nullita' tal-atti tal-kumpilazzjoni. Lanqas ma jista' jingħad li dan ikun jammonta għal xi difett proċedurali minn dawk li l-Liġi tikkontempla fl-Artikolu 597(4) tal-Kodiċi Kriminali bħala li għandu jwassal ukoll għan-nullita' tal-att tal-akkuża.

14. **Din il-Qorti qiegħda għalhekk tiċħad l-ewwel eċċezzjoni preliminari.**

Ikkunsidrat

15. Illi fit-**tieni eċċezzjoni preliminari**, l-akkużat qiegħed hawnhekk jitlob l-isfilz tad-dokumenti konsistenti fid-droga 'cannabis' u r-relazzjonijiet kollha relatati magħhom u dan minħabba li jgħid li mhux biss ma ġiex segwit dak rikjest mill-Avviż Legali 121/2002 tal-Kodiċi Kriminali (li jistipula fl-Artikolu 669(2) li r-Reġistratur tal-Qrati Kriminali, bl-approvazzjoni tal-Ministru tal-Ġustizzja u Gvern Lokali, għandu jinnomina lid-Direttur tas-Saħħa sabiex iżomm f'ismu l-mediċini perikolużi meta dawn jinżammu taħt il-kustodja tad-Direttur tal-Qrati) u tali inosservanza tagħti lok ukoll għal difett proċedurali serju dwar il-kontinwita' tal-evidenza li allura hija wkoll difettuża.

16. L-Artikoli 667, 668 u 669 tal-Kodiċi Kriminali jirregolaw fost oħrajn, il-ħażna, ippreservar u kustodja ta' dawk l-oġġetti li għandhom x'jaqsmu mal-proċeduri kriminali. Il-Liġi trid li jkun ir-Reġistratur tal-Qrati Kriminali li jkun responsabbli għalihom. Dawn l-oġġetti għandhom jinżammu mir-Reġistratur sa tmiem il-proċeduri inklużi l-proċeduri tal-appell.

17. Hekk ukoll li f'każijiet relatati ma' mediċini perikolużi u psikotropiċi, mal-konklużjoni tal-proċeduri, għandu jkun ir-Reġistratur tal-Qrati Kriminali li jassisti għad-distruzzjoni tad-droga wara li jkun hekk ġie ordnat mill-Qorti li tkun tat is-sentenza u jrid ukoll jirrediġi process-verbal li jikkomenta dan il-proċess ta' distruzzjoni liema dokument imbagħad irid jiġi nserit fl-atti tal-kawża li tkun.

18. Fl-Artikolu 669(1) tal-Kodiċi Kriminali r-Reġistratur tal-Qrati Kriminali għandu l-obbligu li jiżgura kif l-esebiti kollha mgħoddija lilu, jiġu maħżuna f'post sigur. Il-Liġi ma tagħtix definizzjoni ta' x'jammonta għal 'post sigur' iżda din id-deċiżjoni tħallieha f'idejn ir-Reġistrat tal-Qrati Kriminali.

19. Fil-31 ta' Mejju tas-2002, bis-saħħa tal-Artikolu 669(2) tal-Kodiċi Kriminali, ir-Reġistratur tal-Qrati u bl-approvazzjoni tal-Ministru tal-Ġustizzja u Gvern Lokali, innomina diversi persuni biex f'ismu jieħdu ħsieb li jaħżnu l-imsemmija oġġetti. Fosthom, jirriżulta li għal dak li jirrigwarda l-mediċini perikolużi, ir-Reġistratur innomina lid-Direttur tas-Saħħa.

20. F’dan il-każ ma jirriżultax li l-qabda tad-droga mertu ta’ dawn il-proċeduri kienet maħżuna mid-Direttur tas-Saħħa skont dak li jippreskrivi l-Avviż Legali 121 tas-sena 2002, bl-indikazzjoni tkun li, r-Reġistratur tal-Qrati għażel li din il-qabda droga tibqa’ maħżuna fil-post adatt għal dan fil-binja tal-Qrati.

21. L-artikolu 669(2) tal-Kodiċi Kriminali jagħti s-setgħa diskrezzjonali lir-Reġistratur sabiex, bl-approvazzjoni tal-Ministru responsabbli għall-ġustizzja, jaħtar lil persuni oħra biex iżommu dawk l-oġġett jew klassijiet ta’ oġġetti f’ismu taħt dawk il-pattijiet u kondizzjonijiet li l-Ministru jista’ jqis li jkun sew, dment li l-ismijiet ta’ dawk il-persuni jiġu ppubblikati fil-Gazzetta tal-Gvern. Kif intqal jirriżulta li l-2002 sar l-Avviż Legali 121 li permezz tiegħu, il-Leġislatur ta’ dak iż-żmien għamar li, fost affarijiet oħra, l-Mediċi Perikolużi kellhom jiġu miżmuma f’isem ir-Reġistratur mid-Direttur tas-Saħħa li kien obbligat li jżommhom f’post sikur.

22. Jidher li l-intenzjoni tal-Leġislatur wara dan l-Avviż Legali kien li l-pussess materjali tal-oġġetti jgħaddi minn idejn ir-Reġistratur għal idejn il-persuna nominata fl-Avviż Legali, fil-każ in disamina allura f’idejn id-Direttur tas-Saħħa. Iżda b’dan ir-Reġistratur xorta waħda kien dak li jibqa’ fil-kontroll tal-istess oġġetti in kwantu l-istess Avviż Legali, fir-regolament 3 għamar li dawk l-oġġetti miżmuma mill-persuna nominata ma għandhomx jintużaw jew jingħataw lil xi persuna ħlief kif jiġi ordnat mir-Reġistratur tal-Qrati Kriminali. Dan juri għalhekk li l-pussess kostruttiv ta’ dawk l-eżebiti jibqa’ vestit fir-Reġistratur.

23. Il-kwistjoni li tqum f’dan il-każ titnissel minħabba l-mod kif l-Avviż Legali ġie miktub u kif dan għandu jiġi moqri mad-disposizzjonijiet tal-Kodiċi Kriminali. L-Avviż Legali mhux miktub b’mod li jindika li r-Reġistratur kien qiegħed jagħti xi delega preventiva u ġenerali lil dawk il-persuni. Meta l-Avviż Legali jgħid li l-“persuni li ġejjin għandhom iżommu, f'isem ir-Reġistratur tal-Qrati Kriminali, l-proprjetà msemmija biswit isimhom” din hija delega ta’ natura ġenerali b’mod li allura r-Reġistratur ladarba jkun issuġġerixxa lil dik l-awtorita biex iżżomm dawk l-eżebiti ma jkunx jista’ iżjed iżomm l-eżebiti hu stess f’kull każ jew inkella r-Reġistratur xorta waħda, minkejja tali delega jkun jista’, f’każijiet partikolari, jekk irid, jibqa’ jżomm tali eżebiti fil-konfini tal-ispazji amministrati minnu?

24. L-Avviż Legali 121 tal-2002 irid jiġi moqri fid-dawl tad-disposizzjonijiet tal-Kodiċi Kriminali li jirregolaw din il-materja. Fis-sentenza ta' din il-Qorti diversament presjeduta fl-ismijiet **The Republic of Malta vs. Tiberiu- Mihail Miculescu,**[3] fejn tqajmet l-istess kwistjoni, il-Qorti Kriminali[4] qieset li din kienet kwisjtoni ta' interpretazzjoni tat-test tal-Leġislazzjoni Sussidjarja fid-dawl ta' dak li tippreskrivi l-Leġislazzjoni Prinċipali. Il-Qorti riedet tislet x'kienet l-intenzjoni tal-Leġislatur fil-promulgazzjoni ta' regolamenti. Intqal is-segwenti:

> With regards to the interpretation of laws Professor Sir Anthony Mamo sets out the basic principle that:
>
> The law is the will of the legislature and the most fundamental rule of interpretation, to which all others are subordinate, is that a statute is to be expounded according to the intent of them that made it.
>
> This basic principle has been consistently applied by our Courts. In the judgement given by the Court of Civil Appeal on the 15th December 1945 in the case Emanuele Bonello et vs Edmund Percy Larchin it was held that the Court must not simply apply the law but it must, regard being had to the special circumstances of any given case, see what the intention of the legislator must have been in those specific circumstances, and that it must apply and interpret any given provision of law in way that would reconcile it with other provisions of the law.
>
> Il-gudikant ghandu jiddeciedi l-kazijiet skond il-ligi u skond ilfattezzi specjali taghhom … Id-dover tal-gudikant huwa mhux sempliciment dak li japplika l-ligi imma anki li jara minhabba c-cirkostanzi specjali tal-kaz, x' inhija l-probabbli intenzjoni tal-legislatur f' dawk ic-cirkostanzi u li japplika l-ligi u jinterpreta b' mod li jista' jikkonciljaha mal-ligijiet l-ohra biex l-applikazzjoni taghha ma tigix ingusta.
>
> Similarly, in a more recent judgement given in the case George Edward Spiteri vs Marsaxlokk Football Club et, the First Hall of the Civil Court, after referring to prevalent jurisprudence regarding interpretation of laws, held that:
>
> billi hija regola ta' interpretazzjoni li ebda liġi ma għandha titqies kontradittorja fiha nnifsiha, meta jkun hemm dubju fuq hekk, huwa kompitu tal-ġudikant li jindaga u jinterpreta s-sens skont l-intenzjoni tal-leġiżlatur u b'quddiem għajnejh ir-raġunijiet li ġiegħlu lill-leġiżlatur jiddetta l-liġi. Il-ġudikant għalhekk għandu jirrikorri għall-mens legis biex jagħti dik l-interpretazzjoni li tikkorrispondi għall-ispirtu informatur tal-liġi.
>
> In a much more recent judgement given by the Court of Magistrates on the 1st October 2021, and with specific reference to the interpretation of subsidiary legalisation, it was held that this may never conflict with the enabling legislation.

---

[3] Deċiża nhar id-29 ta' Settembru 2022

[4] għamlet referenza għal digriet mogħti mill-Qorti tal-Maġistrati fil-proċeduri **The Police vs. Iosif Galambos** fejn hemmhekk ukoll qam dan il-punt tad-dritt.

Issa hu principju ben assodat fil-kazistika tal-Qrati taghna li ligi sussidjarja ma tistax tkun konfliggenti mal-ligi principali24. Fis-sentenza Il-Pulizija vs George Pace deciza fil-15 ta' Mejju 1937, il-Qorti tal-Appell Kriminali irriteniet hekk:

"Huwa elementari illi r-regolament mahrug mill-poter ezekuttiv bis-sahha tal-ligi li awtorizzat li jaghmel dak irregolament ma jistax johrog barra mil-limiti tal-istess ligi, u ma jistax jikkontradici ghal-ligi stess, tant illi lill-Qorti gie dejjem rikonoxxut il-jedd li jezaminaw jekk regolament mahrug bis-sahha ta' ligi hix "intra" jew "ultra vires."

25. L-intenzjoni tal-Leġislatur kienet li meta l-kustodja materjali ta' dawn l-oġġetti tiġi fdata mir-Reġistratur lil persuni oħra, dan isir bl-approvazzjoni tal-Ministru. Fil-fatt l-artikolu 669 tal-Kodiċi Kriminali li taħtu sar allura l-Avviż Legali 122 tal-2002 jgħid li huwa d-dmir tar-Reġistratur li għandu jiżgura li l-oġġetti kollha lilu kkunsinnati għandhom jiġu katalogati, maħżuna u preservati sew kif ukoll miżmuma f'post sigur li jiġi stabbilit mir-reġistratur. Dan huwa dmir inderogabbli tar-Reġistratur u ħadd iżjed. Issa fil-qadi ta' dan id-dover inderogabbli tiegħu, ir-Reġistratur ingħata s-setgħa li jaħtar lil persuni oħra biex iżommu dawk l-oġġetti jew klassijiet ta' oġġetti f'ismu taħt dawk il-pattijiet u kondizzjonijiet li l-Ministru jista' jqis li jkun sew iżda l-ismijiet ta' dawk il-persuni għandhom jiġu ppubblikati fil-Gazzetta. Bis-saħħa tal-Avviż Legali 122 tal-2002 (għalkemm mhux mija fil-mija ċar mit-test tal-Avviż Legali, wieħed jiddeżumi li) ir-Reġistratur għamel din il-ħatra – u fil-fatt dawn il-persuni, ossija Uffiċjali Pubbliċi okkupanti karigi importanti u speċjalistiċi - bħal Kummissarju tal-Pulizija, Brigadier tal-Forzi Armati, Id-Direttur tal-Mużewijiet u Gvernatur tal-Bank Ċentrali – ġew speċifikament nominati f'dan l-Avviż Legali b'riferenza għal oġġetti speċifiċi li jindikaw li dawn ikollhom kemm *know-how* ikbar kif ukoll positijiet iżjed idoneji u siguri fejn tali oġġetti jiġu maħżuna f'isem ir-Reġistratur, minn dawk li setgħa kellu u għandu r-Reġistratur.

26. Id-Difiża targumenta li ġaladarba fl-2002 inħasset il-ħtieġa li jiġu nominati dawn id-diversi persuni biex, għan-nom tar-Reġistratur, iżommu l-proprjeta partikolari msemmija fir-regolament 2 tal-Avviż Legali 121 tal-2002, f'dan il-każ ukoll, il-mediċina perikoluża misjuba kellha tiġi miżmuma mill-persuna nominata, ossija d-Direttur tas-Saħħa. Dan jirriżulta li ma seħħx.

27. Il-kwistjoni legali allura hija jekk meta sar l-Avviż Legali, intiż kif kien li joffri għajnuna speċjalistika fil-kustodja tal-oġġetti eżebiti lir-Reġistratur, isegwix ukoll li r-Reġistratur bis-saħħa ta' dan l-Avviż Legali kienx b'dik il-ħatra ta' dawk il-persuni (li ġaladarba nominati bis-saħħa ta' Avviż Legali jindika li għandhom ukoll l-

approvazzjoni tal-Ministru) ċeda b'mod ġenerali dak id-dover bażiku marbut mal-kustodja fiżika tal-oġġetti infushom f'kull każ li jkollu quddiemu b'mod li allura issa kull oġġett eżebit u li jkun meritu ta' dik id-delega jkun irid bilfors jiġi miżmum minn dak l-Uffiċjal Pubbliku hekk delegat u mhux iżjed mir-Reġistratur jew inkella jfissirx li anke jekk saret dik il-ħatra bis-saħħa ta' dak l-Avviż Legali jekk u meta r-Reġistratur jiddeċiedi li oġġett jew oġġetti partikolari jibqgħu jiġu kustoditi materjalment minnu hu ma jkunx bilfors marbut li jiddepożitah materjalment ma dak l-Uffiċjal Pubbliku speċifiku nominat fl-Avviż Legali.

28. Mit-test tal-Liġi nnifsu ma jirriżultax li r-Reġistratur ġie b'xi mod meħlus mill-obbligu tiegħu li jikkustodixxi l-oġġetti depożitati fil-Qorti. Il-Liġi prinċipali, ossija l-Kodiċi Kriminali xorta waħda baqa' jżomm dan l-oneru marbut mar-Reġistratur tal-Qrati Kriminali. U bis-saħħa tal-Avviż Legali 121 tal-2002 ma jirriżulta minn imkien li ġiet stipulata xi konsegwenza legali jekk u meta r-Reġistratur, għal raġunijiet li jaf hu, jagħżel li ma jimxix mat-termini ta' dak l-Avviż Legali.

29. Bis-saħħa tal-Avviż Legali 122 tal-2002 il-Liġi kristallizzat il-ħatra mir-Reġistratur ta' dawk l-Uffiċjali Pubbliċi partikolari (u allura approvati mill-Ministru grazzi għall-pubblikazzjoni tal-ismijiet tagħhom fil-gazzetta in kwantu trattasi ta' Avviż Legali) bħala dawk li għandhom ikollhom il-kustodja fiżika tal-oġġetti jekk u meta r-Reġistratur jagħżel li ma jżommx l-oġġetti hu stess iżda li, għal xi raġuni jew oħra jqis li jkun jeħtieġ li dawn jiġu kustoditi minn xi ħadd minn dawn l-Uffiċjali Pubbliċi grazzji għall-ispeċjalizzazzjoni tagħhom.

30. Dan qiegħed jingħad in kwantu l-Liġi Principali, l-artikolu 669(2) tal-Kodiċi Kriminali jagħti s-setgħa lir-Reġistratur bl-approvazzjoni tal-Ministru, li **<u>jaħtar</u>** lil dawk il-persuni l-oħra biex iżommu dawk l-oġġetti. iżda fl-istess waqt dik il-Liġi **<u>ma ħelsitux mill-obbligu prinċipali tal-kustodja</u>** tal-istess oġġetti li xorta waħda baqgħet mansjoni u dmir inderogabbli tiegħu. L-oneru tal-kustodja xorta waħda baqa' inkombenti fuq ir-Reġistratur, bid-differenza pero li issa, grazzi għall-ħatra approvata tal-Uffiċjali Pubbliċi nominati, jekk u meta r-Reġistratur jagħżel li għal xi raġuni jew oħra jkun jeħtieġ li oġġetti jiġu kustoditi materjalment f'post ieħor li ma jkunx il-Qorti, huwa issa marbut mhux li jirreferi bilfors, dejjem u f'kull każ l-oġġetti li jkunu ġew preżentati l-Qorti, iżda għandu s-setgħa li meta oġġetti jiġu eżebiti l-Qorti u huwa jqis li

jeħtieġ, għal xi raġuni valida li dawk l-oġġetti jiġu miżmuma f'positijiet jew f'kundizzjonijiet partikolari u speċjalistiċi, huwa jkun jista' jirreferi dak l-oġġett lil dik il-persuna nominata fl-Avviż Legali bħala l-persuna maħtura minnu u debitament approvata mill-Ministru biex taqdi dik il-mansjoni f'isem ir-Reġistratur. Iżda b'daqshekk ma jfissirx li r-Reġistratur irid bilfors, f'kull każ, jgħaddi dawk l-oġġetti lil dawn l-Uffiċjali Pubbliċi nominati.

31. B'hekk din il-Qorti lanqas ma tista' taqbel mal-akkużat fejn dan jargumenta li kien hemm proċedura difettuża ta' ħażna illeġġittima tad-droga, oġġett ta' prova f'dawn il-proċeduri, u lanqas ma hemm evidenza li ġiet kompromessa l-kontinwita' tal-evidenza.

Fid-dawl ta' dak mistqarr, din it-tieni eċċezzjoni qiegħda tiġi wkoll miċħuda.

Ikkunsidrat

32. Illi t-tielet u r-raba' eċċezzjonijiet preliminari sejrin jittieħdu flimkien minħabba li fin-natura tagħhom huma bħal xulxin. In kwantu għal Mario Bugeja, minn foljo 37 tal-atti proċesswali dan jirriżulta illi xehed fl-assenza ta' ħuh Horace Bugeja hekk kif dan tal-aħħar jirriżulta mill-atti kumpilatorji li kien il-proprjetarju tal-garaxx numru 18 fejn instabet parti mid-droga mertu ta' dawn il-proċeduri. Jirriżulta wkoll mill-atti kumpilatorji li Horace Bugeja ma kienx f'kundizzjoni li jixhed fl-istadju tal-proċeduri quddiem il-Qorti tal-Maġistrati (Malta) bħala Qorti Istruttorja u dan minħabba kundizzjoni ta' saħħa batuta tiegħu fejn addirittura kien jinsab f'koma u kien rikoverat ġewwa l-Isptar.

33. Imbagħad f'foljo 43 tal-atti proċesswali tixhed Tiziana Sultana li mill-atti kumpilatorji jirriżulta li kienet bint Horace Bugeja u li kienet ħadet f'idejha l-kirjiet tal-garaxxijiet li kellu missierha minħabba l-istess kundizzjoni ta' saħħa. L-Avukat Ġenerali ma indikatx lil Horace Bugeja bħala xhud fin-nota tax-xhieda.

34. Fit-tielet u r-raba' eċċezzjonijiet preliminari, l-akkużat qiegħed jitlob l-isfilz ta' din ix-xiehda abbażi tal-'hearsay evidence exclusionary rule.' Issa skont l-Artikoli 598 u 599 tal-Kapitolu 12 tal-Liġijiet ta' Malta reżi applikabbli għal proċedura kriminali permezz tal-Artikolu 645 tal-Kodiċi Kriminali:

598 (1) Bħala regola, il-qorti ma tiħux qies ta' xiehda dwarfatti li x-xhud igħid li ġie jafhom mingħand ħaddieħor jew liqalhom ħaddieħor li jista' jinġieb biex jagħti xiehda fuq dawk il-fatti.

(2) Il-qorti tista', ex officio,jew fuq oppożizzjoni tal-parti, matħallix jew tiċħad li jsiru mistoqsijiet bi skop li jittieħdu xiehdabħal dawk.

(3) Iżda l-qorti tista' ġġiegħel lix-xhud li jsemmi l-persuna limingħandha jkun sar jaf il-fatti li għalihom jirriferixxu dawk il-mistoqsijiet.

599.Il-qorti tista', skont iċ-ċirkostanzi, tippermetti xiehda fuq kliem ħaddieħor u tieħu qies tagħha, meta dan l-istess kliem ħaddieħor ikollu, fih innifsu, importanza sostanzjali, fuq il-meritutal-kawża jew ikun jagħmel parti mill-meritu; **inkella meta dan ħaddieħor ma jkunx jista' jinġieb biex jixhed, u l-fatti jkunu tali li ma jkunux jistgħu jiġu ppruvati sewwa xort'oħra**[5], l-aktar f'każijietta' twelid, ta' żwieġ, ta' mewt, ta' assenza, ta' servitù, ta' rjieħ ta'immobbli, ta' pussess, ta' drawwiet, ta' ġrajjiet storiċi pubbliċi, ta'reputazzjoni jew ta' fama, ta' kliem jew fatti ta' nies li mietu jew lij kunu assenti u li ma kellhom ebda interess li jgħidu jew jiktbu l-falz, u ta' fatti oħra ta' interess ġenerali jew pubbliku jew li jkunu magħrufa minn kulħadd.

35. Il-hearsay evidence exclusionary rule mhix regola assoluta in kwantu tippremetti eċċezzjonijiet fl-Artikolu 599 tal-Kapitolu 12 tal-Liġijiet ta' Malta. Kif jirriżulta mill-atti kumpilatorji, ix-xhieda ta' Mario Bugeja u Tiżiana Sultana taqa' perfettament fil-parametri ta' dawk l-eċċezzjonijiet għar-regola kif ingħad in kwantu tolqot mhux biss is-sustanza u l-mertu tal-kawża iżda wkoll għaliex Horace Bugeja ma setax jitressaq bħala xhud minħabba raġunijiet ta' saħħa gravi kif ingħad.

36. Fil-kawża **Ir-Repubblika ta' Malta vs. George Degiorgio, Alfred Degiorgio u Vincent Muscat** deċiża minn din il-Qorti diversament presjeduta nhar it-30 ta' Ottubru 2020 fejn saret ukoll referenza għal kawża **Ir-Repubblika ta' Malta vs. Mario Azzopardi** deċiża l-24 ta' Ottubru 2011, intqal:

Il-każ li mhux l-ewwel darba li ġie ċitat b'approvazzjoni dwar il-hearsay rule f'kawżi ta' natura kriminali huwa **Subramaniam v. Public Prosecutor** fejn insibu dan il-kliem:

"'Evidence of a statement made to a witness by a person who is not himself called as a witness may or may not be hearsay. It is hearsay and inadmissible when the object of the evidence is to establish the truth of what is contained in the statement. It is not hearsay and is admissible when it is proposed to establish by the evidence, not the truth of the statement, but the fact that it was made. The fact that the statement was made, quite apart from its truth, is frequently relevant in considering the mental state and conduct thereafter of the witness or of some other person in whose presence the statement was made.'

[5] Enfasi ta'din il-Qorti.

Jekk wieħed jeżamina l-ewwel sentenza tal-artikolu 599 tal-Kap 12, wieħed jista' jikkonkludi li l-hearsay rule fil-Liġi tagħna mhix daqshekk assoluta. U fil-fatt hekk qalet il-Qorti Kostituzzjonali hija u tiddeċiedi il-każ **'Joseph Mary Vella et versus Il-Kummissarju tal-Pulizija'** (13 ta' Jannar 1988) fejn il-Qorti kkonfermat digriet tal-Prim'Awla biex jitħalla jixhed Prokuratur Legali li kien marbut bis-sigriet professjonali. Dan tħalla jixhed mingħajr ma kellu jikxef isem it-terza persuna li kienet qaltlu biex il-fatti li fuqhom kellhom jixhed il-Prokuratur Legali.

Peress li d-depożizzjoni, li tista' tkun hearsay, tista' tkun prova diretta li ntqal xi ħaġa, ma tistax tiġi eskluża fl-istadju tal-eċċezzjonijiet preliminari. (sottolinjar tal-Qorti)

F'dak li huma deċiżjonijiet kriminali, il-Qrati tagħna issa ilhom sew isegwu l-prattika dwar il-hearsay rule. (Ara dwar dan il-punt: Ir-Repubblika versus Meinrad Calleja9). Reċentement il-Qorti tal-Appell Kriminali diversament preseduta qalet hekk: Appell Kriminali Ir-Repubblika ta' Malta v. Meinrad Calleja, 26 ta' Mejju 2005:

"Kwantu ghax-xiehda ta' Clarissa Cachia l-ewwel Qorti kienet ċara meta spjegat li l-kontenut ta' dak li qalet lill-Pulizija, fl-assenza tax-xiehda diretta tagħha, ma kienx jagħmel prova la kontra u lanqas favur lakkużat. Mill-banda l-oħra spjegat korrettement li ċ-ċirkostanza li qalet ċertu diskors setgħet tittieħed bhala ċirkostanza li tikkorrobora dak li seta' qal ħaddieħor."

Fil-limiti tal-użu li għamlet l-ewwel Qorti tal-okkorrenza msemmija, ma hemm xejn irregolari. Hu ben stabbilit li waqt li prova hearsay ma hix prova tal-kontenut ta' dak li jiġi rapportat li ntqal, hi prova li dak rapportat li ntqal fil-fatt intqal fiċ-ċirkostanzi, data, post u ħin li ntqal u in kwantu tali hi ċirkostanza li meħuda ma' provi u ċirkostanza oħra tista' wkoll tikkontribwixxi għall-apprezzament li tagħmel il-Qorti.' (1 ta' April 2011 'Il-Pulizija versus Fabio Schembri' preseduta mis-S.T.O. il-Prim Imħallef Dr Silvio Camilleri)."

Fis-sentenza tagħha tal-5 ta' Lulju 2012 fl-istess ismijiet, mbaghad, il-Qorti tal-Appell kienet ikkummentat hekk:

"18. … Ilu ben stabbilit minn din il-Qorti, kif anki rilevat mill-ewwel Qorti fis-sentenza tagħha, li mhux kull relazzjoni ta' x'qal ħaddieħor tikkostitwixxi hearsay evidence iżda jekk dak rapportat hux hearsay evidence jew le jiddependi mill-użu li wieħed jippretendi li jsir minn dak rakkontat. Jekk dak rakkontat jiġi preżentat bħala prova tal-kontenut tiegħu allura dak ikun hearsay evidence u bħala tali inammissibbli iżda jekk dak rakkontat jiġi preżentat mhux bħala prova tal-kontenut tiegħu iżda bħala prova li dak li ntqal verament intqal fiċ-ċirkostanzi ta' data, post u ħin li fihom intqal allura dan ma jkunx hearsay evidence u huwa ammissibbli għal ċerti għanijiet legali legittimi bħal sabiex tiġi kontrollata x-xiehda diretta tax-xhud li l-kliem tiegħu ikun qiegħed jiġi rapportat jew, fiċ-ċirkostanzi idoneji, anki sabiex tiġi korroborata xiehda diretta oħra. Huma għal dawn ir-raġunijiet, kif tajjeb spjegat l-ewwel Qorti, li din it-tip ta' xiehda ma tistax tiġi eskluża a priori iżda d-deċiżjoni dwar l-opportunita` o meno li titħalla tingħata dik ix-xiehda u titqiegħed quddiem il-ġurija trid neċessarjament tiġi rimessa lill-Imħallef togat li jippresjedi l-ġuri li jkun tenut jagħti d-deċiżjoni tiegħu skont iċ-cirkostanzi li fihom jiżvolġi l-ġuri u skont l-esiġenzi evidenzjarji u proċedurali tal-proċess. ….. (sottolinjar tal-Qorti)

21. Iżda huwa proprju għalhekk li l-proċess tal-ġuri huwa presedut mill-Imħallef togat sabiex dan jassigura li tali abbuż ma jsirx. L-abbuż hu possibbli għar-rigward ta' kull regola legali tal-evidenza iżda dan ma jfissirx li minħabba tali possibilita` ta'

abbuż dik ir-regola għandha tiġi skartata. Ir- rimedju hu dak li pprovdiet il-liġi u ċioe` li l-Imħallef li jkun jippresjedi l-ġuri ma jħallix l-abbuż jiġri suġġett dejjem għas-salvagward aħħari tad-dritt tal-appell tal-akkużat fl-eventwalita` li l-Imħallef jonqos milli jeżerċita sew is-setgħat tiegħu skont il-liġi.

37. Id-deċiżjoni tal-Qorti Kriminali fuq dan il-punt tad-dritt ġiet konfermata wkoll mill-Qorti tal-Appell Kriminali (Sede Superjuri), b'deċiżjoni li ingħatat fit-22 ta' Settembru 2021 fejn intqal:

Illi r-regola dwar il-hearsay evidence jehtieg li tkun ukoll, jekk mhux qabel kollox, vista mill-ottika ta' dak li jigri fil-prattika u fl-assjem tal-process kriminali kollu. Meta xhud jirrakkonta l-verzjoni tieghu u jesprimi haga li qallu haddiehor hemm l-impressjoni zbaljata li jew il-gudikant jew il-magistrat fil-vesti kumpilatorja jaqbzu fuqu u jiddikjaraw l-inammissibilita' ta' dak li jkun qal. **Dak li jigri fir-rejalta' hu, bhal fil-kaz odjern, li l-ufficjal prosekutur qua xhud, spjega kif gabar l-informazzjoni kollha minghand l-esperti u s-subalterni tieghu u ta stampa tal-investigazzjoni sabiex, bhalma invariabilment jigri fi processi ta' din in-natura, dak li jkun jista' jaqbad art u jifhem il-komplessita' tal-kaz. Issa meta jixhed viva voce quddiem il-guri, xhud mhux necessarjament, anzi difficli, jirrakkonta kelma b'kelma u bl-istess sekwenza dak li jkun iddepona quddiem l-Istruttorja. Allura mhux inaspettat li jghid ukoll hwejjeg li jistghu jammontaw ghall-hearsay.**[6] **U hafna drabi ukoll ma tqumx il-kwistjoni sakemm in kontro-ezami l-persuna fuq il-pedana tkun mistoqsija kif saret taf jew ma tafx dak li qalet hi stess jew jekk qalitx hekk ghaliex semghatu minghand terz jew terzi. Xjigri, f'dak il-kaz, iqum chaos shih waqt il-guri?; jkun xolt il-guri?; tintalab sottomissjoni u decizjoni dwar punt ta' ligi fl-assenza tal-gurati? – xejn minn dan. Dak l-"incident" ikun rimess ghall-gudizzju tal-gurati fil-hin tad-deliberazzjoni taghhom wara li l-Imhallef, kif obbligat, jkun spjega lill-gurati r-regola tal-hearsay evidence u dik dwar il-valur probatorju sabiex jiddeciedu huma jekk dak li ntqal u li kien maghruf tramite terzi kienx segwit b'xhieda li jikkonfermaw il-kontenut ta' dak li jkun ddepona x-xhud.**[7]

38. Għaldaqstant, għalkemm huwa minnu li Mario Bugeja u Tiziana Sultana xehdu fuq kuntratt ta' kiri ta' garaxx li għamel il-familjari tagħhom Horace Bugeja, huwa intempestiv f'dan l-istadju ta' eċċezzjonijiet preliminari li dak li ntqal minnhom jiġi dikjarat inammissibbli in kwantu milqut mill-hearsay evidence exclusionary rule. L-istħarriġ ta' dak li qalu l-imsemmija xhieda għad irid isir fl-istadju tal-ġuri mill-imħalfin tal-fatt, li jkunu jridu jagħrblu l-evidenza kollha, mhux biss dak mistqarr minn dawn iż-żewġ xhieda.

Din il-Qorti qiegħda tiċħad it-tielet u r-raba' eċċezzjonijiet preliminari.

Ikkunsidrat

[6] Emphasis of this Court.
[7] Enfasi ta' din il-Qorti.

39. Illi f’din il-**ħames eċċezzjoni preliminari**, l-akkużat qiegħed jippretendi l-isfilz tar-rapport tal-espert innominat fl-Inkjesta Maġisterjali Gilbert Mercieca u dan peress li minkejja illi fir-rapport preżentat minnu f’foljo 239 et seq. tal-atti proċesswali huwa jiddikjara illi dawn l-eżebiti ġew mgħoddija lilu minn Dr. Marisa Cassar in kwantu għad-dokumenti senjalati 19 CHT 201 A, 19 CHT 205 u 19 CHT 206 u in kwantu għad-Dokument DA 174/207 mingħand l-Ispettur Justine Grech, ma jeżisti l-ebda dokument jew evidenza oħra li turi illi effettivament kienu l-Ispettur Grech u Dr. Cassar li għaddewlu dawn id-dokumenti konsistenti f’evidence bags li jikkontjenu s-sustanza suspettata illegali u evidence bag issiġġilata. Illi għalhekk, l-akkużat isostni li hemm difett f’dik li hija ‘chain of custody’ u ‘chain of evidence’.

40. Illi għal dak li jirrigwarda l-prinċipju tac-‘chain of custody’ daqskemm ic-‘chain of evidence’, huwa paċifiku kif dan il-prinċipju huwa fundamentali b’mod partikolari fil-kawżi ta’ indole kriminali in kwantu huwa dritt sagrosant tal-akkużat li jkollu garanzija tal-awtentiċita’ tal-provi ppreżentati mill-Prosekuzzjoni kif ukoll tal-oriġini tagħhom, ta’ xi movimenti li dawn setgħu għamlu u tal-mod kif dawn ġew ippreżervati mill-mument illi tali provi nstabu u/jew ġew ikkompilati sal-mument illi l-istess ġew ippreżentati bħala evidenza fil-proċeduri quddiem il-Qorti li tkun.

41. Ma jrid jitħalla ebda dubju raġjonevoli f’moħħ minn irid jiġġudika l-fatt dwar it-traċċjabilita tal-oġġetti jew dwar l-awtentiċita, l-integrita u l-kontinwita tagħha. Il-Prosekuzzjoni jeħtieġilha tipprova li dik l-evidenza li ġiet miġbura, maħduma u miżmuma b’mod integru mill-bidu tal-istħarriġ sal-fażi fejn tkun qed tiġi preżentata b’evidenza fil-Qorti. Fis-sentenza **Il-Pulizija vs. Raymond Azzopardi** deċiża mill-Qorti tal-Appell Kriminali nhar it-3 ta’ Diċembru 2019 b’referenza għal prinċipju tac-‘Chain of Custody’ qalet hekk:

> '17. Sejra taghmel dan kollu kemm ghar-retta amministrazzjoni tal- gustizzja, kif ukoll sabiex l-appellant ma jkunx imcahhad mill-jedd ghal smigh xieraq skont il-ligi. L-ghan ewlieni ta’ kull qorti ta’ gustizzja penali huwa li tara illi l-akkuzat ikollu smigh xieraq. Meta process penali jwassal ghal dikjarazzjoni ta’ htija msejsa fuq evidenza kontaminata, il-jedd ghal smigh xieraq ikun qed jigi vjolat. Madanakollu sabiex il-Qorti tasal biex tistabilixxi l-validita’ tal-prova kostitwita b`dik l-evidenza jrid isir ezami tal-iter segwiet mill-mument illi dik il-prova ndizzjarja titfacca fil-kors tal-investigazzjoni tal-pulizija, kif u minn min tkun giet elevata, kif tkun giet ippreservata u sussegwentement min ghamel l-ezamijiet forensici fuqha u b’liema mod, sabiex fl-ahhar issib postha quddiem il-Qorti.
>
> 18. Dan ghaliex:

Wherever he steps, whatever he touches, whatever he leaves, even unconsciously, will serve as silent evidence against him. Not only his fingerprints or his footprints, but his hair, the fibres from his clothes, the glass he breaks, the tool mark he leaves, the paint he scratches, the blood or semen he deposits or collects - all these and more bear mute witness against him. This is evidence that does not forget. It is not confused by the excitement of the moment. It is not absent because human witnesses are. It is factual evidence. Physical evidence cannot be wrong; it cannot perjure itself; it cannot be wholly absent. Only its interpretation can err. Only human failure to find it, study and understand it, can diminish its value. (Kirk, Paul, Crime investigation, John Wiley & Sons Canada, Limited, 1953). However, the value of even the most carefully recovered and preserved evidence can be lost if the chain-of-custody is not properly maintained. **"Chain-of-custody" is often recognized as the weak link in criminal investigations. It refers to the chronological and careful documentation of evidence to establish its connection to an alleged crime. From the beginning to the end of the forensic process, it is crucial to be able to demonstrate every single step undertaken to ensure "traceability" and "continuity" of the evidence from the crime scene to the courtroom[8].**

42. Fuq livell internazzjonali wieħed isib ukoll pronunzjamenti oħra, bħal dawk tal-Qorti Suprema Amerikana fejn fis-sentenza **Hawkins vs. State of Arkansas** għamlet referenza għal sentenza oħra **Guydon vs. State** li hija meqjusa bħala 'landmark case' fuq materja ta' ammissibilita' ta' evidenza. In fatti, evidenza tkun ritenuta ammissibbli **biss** jekk din l-evidenza tkun awtentika u ma jirriżultax li qatt ġiet mittiefsa jew mibdula b'xi mod u dan in linja mal-prinċipju tac-'chain of custody'. L-istess intqal fil-każijiet **Chatmon vs. State**, **Garner vs. State** u **Davis v. State[9]**, fost oħrajn. Imbagħad, issir referenza wkoll għas-sentenzi **State vs. Thomas**, **State vs. Olsen**, **State vs. Burtchett** u **Mallillin vs. People[10]** fejn ukoll il-prinċipju regolatur għal dak li għandu x'jaqsam mal-ammissibilita' tal-evidenza, kien enunċjat bħala bbażat fuq il-prova li dik l-evidenza utilizzata mill-Prosekuzzjoni ma ġiet qatt mibdula. Intqal ukoll kif l-ammissibilita' ta' din l-evidenza fil-Qorti teħtieġ eżerċizzju ta' apprezzament ta' fatturi bħalma huma 'the nature of the article, the circumstances surrounding the preservation and custody of it, and the likelihood of intermeddlers tampering with it'.[11] Fir-rigward tat-traċċjabilita' tal-evidenza, f'**Barron vs. Valdmanis**[12] intqal hekk**:**

In criminal prosecution where it is necessary to establish that material found in the accused's possession is identical with material subsequently analysed, there are, as was pointed out by Brereton J Young v Commissioner for Railways (1962) NSWR 647 at 651, two ways of doing so. **The first is to trace it from hand to**

[8] Enfasi ta' din il-Qorti.
[9] Citing Guydon v. State, 344 Ark. 251 | Casetext aċċess: 20/10/22
[10] Hekk kif iċċitati mill-appellant f'paġna 7 tar-rikors ta' appell tiegħu.
[11] State vs. Thomas, 32 St. Rep. 229, 532 P.2d. 405 (1975)
[12] US Supreme Court, Mejju 1978.

hand and to this end it is usually necessary to call every person who had it in custody from the point of origin to the end of its journey.[13] The second method is to identify that which was found in the possession of a person charged by its physical characteristics with that which was analysed; per Justice Meares.

43. L-istess intqal f'**People vs. Beran**[14] fejn il-prinċipju tac-'chain of custody' ġie enunċjat bħala marbut man-neċessita' li tiġi assigurata l-integrita' u l-valur probatorju tal-evidenza miġjuba u ntqal kif dan iseħħ biss jekk:

To be admissible, the prosecution must establish by records or testimony **the continuous whereabouts of the exhibit**[15], from the time it came into the possession of the police officers, until it was tested in the laboratory to determine its composition, and all the way to the time it was offered in evidence.

44. U minħabba l-importanza li tiġi stabbilita' t-traċċjabilita' tal-evidenza, huwa neċessarju li, kull min b'xi mod kien involut fit-teħid u l-kustodja tagħha, jiġi mitlub biex jixhed dwar l-involviment tiegħu kif intqal. Hekk biss l-akkużat jista' jkollu kontroll totali fuq l-integrita' ta' dik l-evidenza. Dan kien mistqarr fid-deċiżjoni **People vs. Connelly**[16] fejn intqal is-segwenti b'referenza għar regola tac-'chain of custody':

When the evidence itself is not patently identifiable of is capable of being replaced or altered, admissibility generally requires that **all those who have handled the item 'identify it and testify to its custody and unchanged condition.**

45. Dan il-punt ta' dritt iġib miegħu allura konsiderazzjoni ta' natura probatorja li tistħarreġ preċiżament dan l-element ta' traċċabbilita. Din il-kwistjoni probatorja hija kwistjoni ta' fatt li għandha tiġi mħollija f'idejn l-imħallfin tal-fatt fl-istadju tal-ġuri. Huwa intempestiv f'dan l-istadju li tikkunsidra n-nuqqas tat-traċċjabilita' tal-evidenza kif qiegħed jeċċpixxi l-akkużat oltre għall-fatt li kif intqal, l-esperti in kwistjoni għad iridu jixhdu fl-istadju tal-ġuri u għalhekk l-evidenza kollha minnhom miġbura għad trid tgħaddi mill-iskrutinju tal-imħallfin tal-fatt. Ma jkunx fil-kompetenza ta' din il-Qorti f'dan l-istadju li tiddeċiedi fuq in-nuqqas ta' valur probatorju ta' dokumenti formanti parti mill-atti kumpilatorji minħabba dak li l-akkużat qiegħed iqis bħala difett fic-'chain of custody' u fic-'chain of evidence'. Dan il-fatt, kemm -il darba huwa minnu, iridu jaslu għalih il-ġurati wara li jkunu semgħu l-provi kollha miġjuba quddiemhom u jridu jkunu huma li jiddeċiedu jekk hemmx

[13] Enfasi ta' din il-Qorti.
[14] G.R. No. 203028, January 15, 2014.
[15] Enfasi ta' din il-Qorti.
[16] 35 N.Y.2d 171, 174, 316, N.E.2d 706, 708, 359, N.Y.S.2d, 266, 269 1974.

kontinwita’ fl-evidenza b’mod tali li jaslu jikkonvinċu ruħhom li mhemmx dubju dettat mir-raġuni dwar il-fatt li l-espert Gilbert Mercieca ġie mgħoddi l-esebiti mill-esperti Dr. Marisa Cassar u l-Ispettur Justine Grech.

46. **Għaldaqstant, din il-ħames eċċezzjoni preliminari qiegħda tiġi miċħuda.**

Ikkunsidrat

47. Illi fis-sitt u l-aħħar eċċezzjoni preliminari tiegħu, l-akkużat qiegħed jattakka r-rapport tal-espert Gilbert Mercieca u qiegħed jippretendi l-isfilz tiegħu in kwantu m’għandu l-ebda riżultanzi xjentifiċi annessi miegħu li fuqhom ibbaża l-konklużjonijiet tiegħu.

48. Ma hemm xejn irregolari fil-ħatra tal-espert Gilbert Mercieca u li l-analiżi minnu magħmula in kwantu din kienet in linja mal-mansjonijiet lilu fdati mill-Maġistrat Inkwirenti. Ir-rapport imħejji mill-imsemmi espert juri li huwa utilzza x-xjenza u apparat xjentifiku biex wasal għar-riżultanzi tiegħu. Ikun għalhekk mistenni li tali kwistjonijiet jitressqu fl-istadju tal-ġuri fejn il-partijiet sejrin ikollhom l-opportunita’ li jisimgħu lix-xhud espert maħtur fl-Inkjesta Maġisterjali, Gilbert Mercieca u jekk ikollhom xi dubju dwar ix-xjentifiċita’ tal-analiżi minnu magħmula, l-akkużat ikun jista’ jindirizza dan bħala parti mil-linja difensjonali tiegħu, jekk ikun irid.

49. Din il-Qorti, in linja wkoll ma’ dak li ntqal aktar ‘il fuq b’rabta ma’ eċċezzjonijiet preliminari oħra mhix f’pożizzjoni f’dan l-istadju li tidħol fuq kwistjonijiet li għad iridu jirriżultaw mix-xhieda li għad trid tinstema’ fl-istadju tal-ġuri. Fi kwalunkwe każ, huma l-ġurati li jridu jaslu għad-deċiżjoni jekk jistrieħux fuq ir-rapport imħejji mill-espert Gilbert Mercieca jew le, dejjem wara li jkunu ingħataw id-debiti istruzzjonijiet mill-imħallef li jkun qiegħed jippresjedi l-ġuri.

50. **Għaldaqstant, din il-Qorti tiċħad din l-aħħar u s-sitt eċċezzjoni preliminari.**

KONKLUŻJONI

Għaldastant il-Qorti qegħda tiċħad l-eċċezzjonijiet preliminari.

Il-kawża qed tiġi differita "sine die" sakemm ikun deċiż xi appell eventwali u/jew sakemm imissha t-turn tagħha biex tinstema' quddiem din il-Qorti bil-ġurati, skond jekk isirx appell minnha jew le.

Sadattant l-akkużat jibqa' jgawdi mill-istess kondizzjonijiet għal dak li jirrigwarda l-ħelsien mill-arrest.

Aaron M. Bugeja,
Imħallef